

S vama od 1992.

KRUTAK d.o.o.
konzultantsko-razvojne
usluge

EUROPSKI FOND ZA REGIONALNI RAZVOJ (European Fund for Regional Development, ERDF)

Općenito o programu:

Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) jedan je od pet fondova koji imaju zajednički naziv Europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi). U Financijskoj perspektivi 2007. - 2013., EFRR bio je uspostavljen Uredbama Vijeća br. 1083/2006 i 1080/2006. Za financijsko razdoblje 2014. - 2020. Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 4. rujana 2014. godine donijela je Uredbu Vijeća br. 1303/2013 kojom se utvrđuju zajedničke odredbe o Europskom fondu za regionalni razvoj i posebnim odredbama o cilju "Ulaganja za rast i radna mjesta" te stavljaju izvan snage Uredbe br. 1080/2006 i 1083/2006. Cilj mu je jačanje gospodarske i socijalne kohezije te smanjivanje razlika između regija unutar EU, kroz podršku u razvoju i strukturnim prilagodbama regionalnih gospodarstava, kao i podršku prekograničnoj, transnacionalnoj i međuregionalnoj suradnji. Uglavnom je usmjeren na proizvodne investicije u cilju otvaranja radnih mjesta, infrastrukturne investicije te na lokalni razvoj, kao i razvoj malog i srednjeg poduzetništva.

Proračun programa:

Operativni program "Konkurentnost i kohezija", usvojen je od strane Europske komisije 2014. godine. Operativnim programom definirana su područja u koja će Republika Hrvatska, do 2020. godine, moći ulagati sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Za razdoblje od 2007. do 2013. godine proračun EFRR, na razini Europske unije, iznosio je 201 milijardu eura, dok je u okviru Operativnog programa "Konkurentnost i kohezija" 2014. - 2020. Republici Hrvatskoj na raspolaganju 6,881 milijarda eura od čega 4,321 milijarda eura iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR).

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

S vama od 1992.

KRUTAK d.o.o.
konzultantsko-razvojne
usluge

Korisnici programa:

Sredstva fonda moći će koristiti istraživački centri, lokalne i regionalne vlasti, škole, korporacije, trening centri, državna uprava, mala i srednja poduzeća, sveučilišta, udruge. Osim za njih, sredstva će biti dostupna i za javna tijela, neke organizacije privatnog sektora (osobito mala poduzeća), nevladine organizacije, volonterske organizacije. Strane tvrtke s bazom u regiji koja je pokrivena relevantnim operativnim programom mogu se također prijaviti pod uvjetom da zadovoljavaju europska pravila javne nabave.

Ciljevi programa:

Europski fond za regionalni razvoj će doprinijeti financiranju potpora čiji je cilj jačanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije te smanjivanje razlika između regija kroz podršku u razvoju i strukturnim prilagodbama gospodarstva, uključujući konverziju industrijskih regija koje su u padu i regijama koje zaostaju u razvitku.

Fond bi trebao pridonijeti primjeni strategije Europa 2020, čime se osigurava veća koncentracija potpora programa oko prioriteta Europske unije. Prema kategoriji regija koje podržava, potpore iz fonda trebale bi biti usmjerene na istraživanja i inovacije, mala i srednja poduzeća te ublažavanje klimatskih promjena. U obzir treba uzeti stupanj koncentracije kada se promatra stupanj razvojenosti regija, kao i specifične potrebe regija čiji je BDP po glavi stanovnika u razdoblju od 2007. do 2013. godine bio manji od 75% prosjeka BDP-a EU 25 za referentno razdoblje.

Ključne aktivnosti:

Sredstvima fonda se podržavaju sljedeće aktivnosti:

- Produktivna ulaganja koja pridonose stvaranju i očuvanju održivih radnih mjesta, kroz izravne potpore za ulaganja u mala i srednja poduzeća

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

- Ulaganja u infrastrukturu pružanja osnovnih usluga građanima u području energetike, okoliša, prometa te informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT)
- Ulaganja u socijalnu, zdravstvenu i obrazovnu infrastrukturu
- Razvoj unutarnjeg potencijala podržavanjem lokalnih i regionalnih razvoja i istraživanja te inovacija. Te mjere uključuju:
 - Fiksna ulaganja u opremu i infrastrukture malih razmjera
 - Potpore i usluge poslovnim subjektima, osobito malim i srednjim poduzećima
 - Potpora javnim istraživanjima i tijelima koja se bave inovacijama te ulaganje u tehnologije i istraživanja u poduzećima
 - Umrežavanje, suradnja i razmjena iskustva između regija, mjesta i relevantnih društvenih, ekonomskih i ekoloških sudionika
- Tehnička pomoć

U razvijenijim regijama, ERDF neće podržavati ulaganja u infrastrukturu pružanjem osnovnih usluga građanima u području zaštite okoliša, prometa i ICT-a.

Prioriteti Hrvatske nakon pristupanja:

- Unaprjeđenje prikupljanja i odlaganja komunalnog otpada kroz županijsku infrastrukturu centara za zbrinjavanje otpada
- Sanacija i zatvaranje neodgovarajućih odlagališta i sanacija visokoonečišćenih lokacija
- Osiguranje povoljnih uvjeta za očuvanje prirode i biološke raznolikosti izradom planova upravljanja za područja ekološke mreže Natura 2000
- Istraživanje i kartiranje morskih staništa radi definiranja prijedloga ekološke mreže Natura 2000 u moru
- Unaprjeđenje posjetiteljske infrastrukture u zaštićenim područjima radi edukacije javnosti
- Unaprjeđenje procjene kakvoće zraka razvojem i rekonstrukcijom nacionalnih i lokalnih mreža za praćenje kakvoće zraka

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

S vama od 1992.

KRUTAK d.o.o.
konzultantsko-razvojne
usluge

- Doprinosa sigurnosti opskrbe energijom te smanjivanje klimatskih promjena provedbom i razvojem projekata za povećano korištenje obnovljivih izvora energije i mjera radi veće energetske učinkovitosti
- Jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva aktivnostima kao što su poboljšanje poslovnog okruženja, povećanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva te uvjeta za transfer tehnologije i podržavanje aktivnosti gospodarstva zasnovanog na znanju

Investicijski prioriteti programa:

ERDF će podržati sljedeća prioritetna ulaganja unutar tematskih ciljeva:

1. Jačanje istraživanja, tehnološki razvoj i inovacije

- Jačanje infrastrukture za istraživanja i inovacije te kapaciteta za razvoj izvrsnosti istraživanja i inovacija i promicanje kompetencijskih centara, osobito onih od europskog interesa
- Promicanje poslovnih ulaganja u istraživanje i inovacije, razvoj proizvoda i usluga, transfer tehnologije, društvene inovacije, stimuliranje potražnje, umrežavanja i klasteri
- Potpora tehnološkim i primjenjenim investicijama, naprednim proizvodnim sposobnostima i ključnim tehnologijama

2. Jačanje pristupa i korištenje kvalitetne ICT tehnologije

- Razvoj ICT proizvoda i usluga, e-trgovine i povećanje potražnje za ICT-om
- Jačanje ICT aplikacija za e-Vladu, e-učenje, e-uključivanje i e-zdravstvo

3. Jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva

- Promicanje poduzetništva, posebice omogućavanjem ekonomskog iskorištavanja novih ideja i poticanjem stvaranja novih tvrtki

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

- Razvoj novih poslovnih modela za male i srednje poduzetnike, posebno za internacionalizaciju

4. Podrška pomaku prema niskoj razini ugljika u svim sektorima

- Promicanje proizvodnje i distribucije obnovljivih izvora energije
- Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije u malim i srednjim poduzećima
- Potpora energetske učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije u javnim infrastrukturnim i stambenom sektoru
- Razvoj pametnih distribucijskih sustava sa niskim razinama napona
- Promicanje strategije niske razine ugljika u urbanim područjima

5. Promicanje prilagodbe klimatskim promjenama, sprječavanje rizika i njezino upravljanje

- Potpora ulaganjima posvećenima klimatskim promjenama
- Promicanje ulaganja za sprječavanje specifičnih rizika, sprječavanje katastrofe i razvoj sustava za upravljanje katastrofama

6. Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa

- Rješavanje značajnih potreba za ulaganjem u sektor otpada
- Rješavanje značajnih potreba za ulaganjem u sektor voda
- Zaštita promicanja i razvoja kulturne baštine
- Očuvanje biološke raznolikosti, zaštita tla i promicanje usluge ekosustava uključujući i Natura 2000 te zelene infrastrukture
- Mjere za poboljšanje urbanog okoliša, uključujući i smanjenje onečišćenja zraka

7. Promicanje održivog prometa i uklanjanje uskih grla u ključnim infrastrukturnim mrežama

- Potpora multimodalnom jedinstvenom europskom transportnom području investiranjem u trans-europske prometne mreže (TEN-T mreže)
- Jačanje regionalne mobilnosti kroz povezivanje sekundarnih i tercijarnih čvorova na TEN-T infrastrukturu
- Razvoj ekoloških i transportnih sustava sa niskom razinom ugljika te promicanje održivog gradskog prijevoza
- Razvoj sveobuhvatnog, interoperabilnog i visokokvalitetnog željezničkog sustava

8. Promicanje zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage

- Razvoj poslovnih inkubatora i investicijskih potpora za samozapošljavanje i razvoj poslovanja
- Lokalne razvojne inicijative i potpore za objekte za pružanje usluga za stvaranje novih radnih mjesta
- Ulaganje u infrastrukturu javnih služba za zapošljavanje

9. Promicanje socijalnog uključivanja i borba protiv siromaštva

- Ulaganje u zdravstvo i socijalnu infrastrukturu koja doprinosi nacionalnom, regionalnom i lokalnom razvoju, smanjenje nejednakosti u smislu zdravstvenog stanja
- Podrška fizičkoj i ekonomskoj obnovi urbanih i ruralni zajednica
- Potpora društvenim poduzećima

10. Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje te razvoj infrastrukture za obrazovanje

Intervencije koje je moguće financirati iz regionalnog fonda su:

- Infrastrukturni projekti ključni za gospodarski razvoj određenog područja, naročito oni povezani sa stvaranjem ili održavanjem trans-Europske prometne mreže ili očuvanjem okoliša, zatim ulaganja u sektor obrazovanja i zdravstvene skrbi te lokalne razvojne inicijative, posebice
Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

one usmjerene na razvoj novih ili podršku postojećim malim i srednjim poduzećima

- Ulaganja u proizvodnju: potpore ulaganjima (ponajviše za mala i srednja poduzeća) s ciljem povećanja ili modernizacije proizvodnje
- Jačanje gospodarskih potencijala: jačanje turističke ponude, atraktivnosti područja za ulaganje, informacijsko društvo (pristup Internetu, on-line usluge, mala i srednja poduzeća), konkurentnost (istraživanje i razvoj, klasteri i suradnja, poduzetništvo i inovacije za mala i srednja poduzeća)

ERDF može intervenirati u sklopu tri cilja regionalne politike:

1. Konvergencija

Regije obuhvaćene ciljem konvergencija, ERDF usredotočuje svoju intervenciju na modernizaciju i diversifikaciju ekonomske strukture kao i čuvanje i stvaranje održivih radnih mjesta, djeluje u sljedećim područjima:

- Istraživanje i tehnološki razvoj (RTD)
- Inovacije i poduzetništvo
- Informacijsko društvo
- Okoliš
- Prevencija rizika
- Turizam
- Kultura
- Transport
- Energija
- Obrazovanje
- Zdravlje

2. Regionalna konkurentnosti i zapošljavanje

U sklopu ovog cilja prioriteta su bazirani u na:

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

- Inovacije i gospodarstvo temeljno na znanju: jačanje regionalnih kapaciteta za istraživanje i tehnološki razvoj, poticanje inovacija i poduzetništva, jačanje financiranja pogotovo u pogledu poduzeća koja su uključena u gospodarstva temeljena na znanju
- Okoliš i sprečavanje rizika: čišćenje zagađenih područja, jačanje energetske učinkovitosti, promoviranje čistog javnog prijevoza u gradovima i izrada planova za prevenciju i ograničavanje prirodnih i tehnoloških rizika
- Pristup prometnim i telekomunikacijskim uslugama od općeg gospodarskog interesa

3. Europska teritorijalna suradnja

ERDF obraća posebnu pozornost na specifične teritorijalne karakteristike. Aktivnosti ERDF-a osmišljene su tako da smanje gospodarske, ekonomske i socijalne probleme u gradovima. Naravno, nerazvijena područja, geografski gledano (udaljena, planinska ili slabo naseljena područja) imaju koristi od posebnog tretmana. Konačno najudaljenija područja također imaju koristi od posebne pomoći iz ERDF-a za rješavanje mogućih nedostataka.

ERDF i u zadnjoj financijskoj perspektivi EU (2007. – 2013. g.) daje mogućnost sufinanciranja projekata čiji su korisnici mala i srednja poduzeća, odnosno SME. Naime, Uredba za ERDF izrijeком spominje da će ERDF, između ostaloga, doprinositi financiranju produktivnih investicija koje utječu na razvoj i čuvanje radnih mjesta, prvenstveno kroz izravnu pomoć investicijama i to prije svega SME segmentu. Dodatno, ERDF doprinosi i financiranju razvojnog potencijala regija i lokalnog razvoja putem mjera koje uključuju podršku poduzećima i usluge za poduzeća poput razvoja financijskih instrumenata. Bitno je spomenuti da ne postoji zabrana financiranja velikih poduzeća, ali jasna je usmjerenost ERDF-a na SME segment.

Sve do kraja 60-ih godina nije se posvećivala velika pažnja regionalnoj politici u EZ-u, ali su neki bitni događaji utjecali na njezin nastanak. Ekonomska kriza pojavila se u nekim europskim državama te se prelijevala i na socijalna pitanja. Stoga je "regionalno" pitanje nadišlo probleme u pojedinim državama (poput

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

južne Italije koja je godinama razvojno osjetno zaostajala za sjevernim dijelomdržave). Dodatno, proširenje EU-a na Ujedinjenu Kraljevinu Velike Britanije i Sjeverne Irske (UK) i Irsku početkom 70-ih također je utjecalo na razvoj Kohezijske politike. Irska je imala velike razvojne probleme, a UK je tu vidio priliku uspostave mehanizma kojim bi putem fondova EU mogao poboljšati neto-proračunsku poziciju jer su očekivanja priljeva na osnovi Zajedničke poljoprivredne politike – ZPP (eng. Common Agricultural Policy – CAP) bila niska. Pridodajući tome i potrebe Italije, stvoren je “savez” za stavljanje kohezijske politike kao važne točke dnevnog reda. Godine 1968. g. formirana je glavna uprava u Europskoj komisiji koja se bavila regionalnom politikom te su definirane mjere i instrumenti za njeno provođenje.

U svibnju 1973. g., pod utjecajem glavnog direktora Opće uprave za regionalnu politiku (Engleza Georga Thomsona) EK zauzima stav da je smanjivanje razvojnih razlika u pojedinim regijama “prvorazredni ljudski i moralni zahtjev”. Stoga su i predložene smjernice za regionalnu politiku Zajednice navodile da ERDF treba biti u potpunosti posvećen srednjoročnom i dugoročnom razvoju manje razvijenih regija unutar država članica s ciljem dosezanja samoodrživog rasta. Pregovori za uspostavu novoga fonda bili su dugotrajni i s velikim podjelama među državama članicama i EK.

U prosincu 1974. g. došlo je do usuglašavanja, a u ožujku 1975. g. Vijeće je prihvatilo uredbu (No 724/75) kojom je osnovan ERDF. Ukupan dogovoreni proračun bio je 1,4 mlrd. ECU za trogodišnje razdoblje 1975. – 1977. g., što je činilo oko 4% proračuna Zajednice (koja je tada obuhvaćala 9 država članica). Krajem 80-ih dolazi do daljnje prilagodbe ključnih ciljeva ERDF-a, operativnih metoda i načela. Primjerice, uvodi se koncentracija Kohezijske politike na 5 prioriternih ciljeva. Sredinom 90-ih, ulaskom Švedske i Finske, uvodi se novi, šesti prioritetni cilj (zbog problema rijetko naseljenih područja), a 1999. g. usvaja se nova reforma koja pokriva programsko razdoblje 2000. –2006. g. Naime, u ožujku 1999. g. čelnici vlada i država na sastanku Europskog vijeća u Berlinu redefinirali su ciljeve (eng. Objectives) i smanjili njihov broj na 3 u novom programskom razdoblju.

S vama od 1992.

KRUTAK d.o.o.
konzultantsko-razvojne
usluge

Posljednja velika reforma pokrila je razdoblje 2007. – 2013. g., što je posebice važno u kontekstu povećanja broja članica EU-a 2004. g. za novih 10 država, koje su bile značajno manje razvijene u odnosu na prosjek EU-a. Te zamjetne regionalne razvojne razlike dodatno su povećane pristupanjem Bugarske i Rumunjske 2006. g. Stoga je neizbježan proces bio usmjeravanje sredstava Kohezijske politike, a time i ERDF-a, iz EU 15 prema novim državama članicama.

U prijedlogu nove Uredbe za razdoblje 2014. – 2020. g., i nadalje se navodi da će, između ostaloga, podupirati podršku poduzećima i usluge za poduzeća i to posebice za SME-ove. Dodatno, naglasak se u prijedlogu nove Uredbe stavlja na istraživanje, odnosno navodi se da će ERDF podupirati investicije u tehnologije i primijenjena istraživanja u poduzećima. To ne isključuje mogućnost da i velika poduzeća budu korisnici sredstava ERDFa, posebice ako je riječ o istraživačkim projektima i investicijama u tehnologije. Međutim, svakoj pojedinoj državi članici ostavlja se mogućnost ograničavanja potencijalnih korisnika, odnosno sužavanja natječajnih kriterija koji bi mogli utjecati da velikim poduzećima prijava na natječaje bude onemogućena ili ograničena.

ERDF u novom financijskom razdoblju:

U lipnju 2011. g. Europska komisija je pripremila prvi prijedlog, a u veljači 2013. g. Europsko vijeće je prihvatilo prijedlog Višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2014. – 2020. g. Europska komisija je pri tome predložila brojne važne promjene u dizajniranju i provođenju Kohezijske politike. Koncentriranje sredstava na manji broj prioriteta i jače povezivanje s europskom Strategijom 2020, fokusiranje na rezultate, nadzor napretka prema dogovorenim ciljevima te pojednostavljivanje provedbe su glavne značajke prijedloga. Slijedom toga, prema prijedlogu uredbe za uspostavu ERDF-a za financijsko razdoblje 2014. – 2020. g., jasno je naznačeno da ERDF za cilj ima jačanje ekonomske i socijalne kohezije i smanjivanje razlika u razvoju između regija unutar EU-a.

Dodatno, ERDF bi podupirao regionalni i lokalni razvoj radi njihova doprinosa svim tematskim ciljevima postavljanjem detaljnih prioriteta kojima se fokus usmjerava na sljedeće:

Nijedan uspješan čovjek nikad se nije požalio na nedostatak prilika. (R.W.Emerson)

- istraživanje i razvoj te inovacije
- poboljšani pristup informacijskim i komunikacijskim tehnologijama te veću kvalitetu tih tehnologija
- klimatske promjene i prijelaz na gospodarstvo s niskim udjelom ugljika
- poslovnu podršku malim i srednjim poduzećima
- usluge od općeg gospodarskog interesa
- telekomunikacijsku, energetska i prijevozna infrastrukturu
- povećavanje kapaciteta institucija i učinkovitu javnu administraciju
- zdravstvenu, obrazovnu i socijalnu infrastrukturu
- održivi urbani razvoj

Jedan od temeljnih mehanizama korištenja ERDF-a u razdoblju 2014. – 2020. g. predviđa da u manje razvijenim regijama prioriteta ulaganja budu širi, što odražava veće potrebe za razvojem. No najmanje 50% sredstava ERDF-a morat će se odvojiti za energetska učinkovitost i obnovljive izvore energije, inovaciju te podršku malim i srednjim poduzećima.

ERDF nudi vrlo velike mogućnosti – svih 11 tematskih ciljeva Eu-a mogu imati ERDF kao izvor sufinanciranja, što daje svakoj državi članici EU-a široke mogućnosti prilikom odabira sektora u koje bi se usmjeravala sredstva Kohezijske politike, prvenstveno sredstva ERDF-a. Postoji samo nekoliko jasno definiranih investicija u prijedlogu Uredbe o ERDF-u za razdoblje 2014. – 2020. g. koje ERDF neće sufinancirati. U to se, primjerice, ubrajaju proizvodnja, prerada i reklamiranje duhana i duhanskih proizvoda te troškovi zatvaranja nuklearnih elektrana. U prijedlogu uredbe za Kohezijski fond, također je navedeno da se troškovi zatvaranja nuklearnih elektrana neće financirati. Međutim, zanimljivo je da je unatoč tome, u prijedlogu Višegodišnjeg financijskog okvira za 2014. – 2020. g. iz veljače 2013. g., planiran trošak zatvaranja nuklearnih elektrana u Litvi, Slovačkoj i Bugarskoj u ukupnom iznosu od 860 mil. EUR.